A TÖRVÉNYSZÉK ÍTÉLETE (kibővített negyedik tanács)

2022. március 30.*

„Verseny – Kartellek – A légi árufuvarozás piaca – Az EUMSZ 101. cikkbe, az EGT-Megállapodás 53. cikkébe, valamint a Közösség és Svájc között létrejött légi közlekedési megállapodás 8. cikkébe ütköző jogsértést megállapító határozat – A légi árufuvarozási szolgáltatások árösszetevőinek (üzemanyagpótdíj, biztonsági pótdíj és a pótdíjak utáni jutalékfizetés) összehangolása – Információcsere – A Bizottság joghatósága – Indokolási kötelezettség – EUMSZ 266. cikk – Állami kényszer – Egységes és folyamatos jogsértés – A bírság összege – Az eladások értéke – A jogsértésben való részvétel időtartama – Enyhítő körülmények – A versenyellenes magatartás hatóságok általi ösztönzése – Korlátlan felülvizsgálati jogkör”

A T-341/17. sz. ügyben,

a **British Airways plc** (székhelye: Harmondsworth [Egyesült Királyság], képviselik: J. Turner, R. O’Donoghue QC és A. Lyle-Smythe solicitor)

felperesnek

az **Európai Bizottság** (képviselik: N. Khan és A. Dawes, meghatalmazotti minőségben, segítőjük: A. Bates barrister)

alperes ellen

az EUMSZ 101. cikk, az EGT-Megállapodás 53. cikke és az Európai Közösség és a Svájci Államszövetség között létrejött légi közlekedési megállapodás 8. cikke szerinti eljárásban (AT.39258 – „légi teherszállítás” ügy) 2017. március 17-én hozott C(2017) 1742 final bizottsági határozatnak a felperesre vonatkozó részében történő megsemmisítése, illetve másodlagosan a felperessel szemben kiszabott bírság törlése vagy összegének csökkentése iránt az EUMSZ 263. cikk alapján benyújtott kérelme tárgyában,

A TÖRVÉNYSZÉK (kibővített negyedik tanács),

tagjai: H. Kanninen elnök (előadó), J. Schwarcz, C. Iliopoulos, D. Spielmann és I. Reine bírák,

hivatalvezető: E. Artemiou tanácsos,

tekintettel az eljárás írásbeli szakaszára és a 2019. szeptember 13-i tárgyalásra,

meghozta a következő

* Az eljárás nyelve: angol.

Ítéletet[1]

[omissis]

II. Az eljárás és a felek kérelmei

59 A Törvényszék Hivatalához 2017. május 31-én benyújtott keresetlevelével a felperes előterjesztette a jelen keresetet.

60 A Bizottság 2017. szeptember 29-én nyújtotta be az ellenkérelmet a Törvényszék Hivatalához.

61 A felperes 2018. január 31-én nyújtotta be a választ a Törvényszék Hivatalához.

62 A Bizottság 2018. március 12-én nyújtotta be a viszonválaszt a Törvényszék Hivatalához.

63 2019. április 24-én a negyedik tanács javaslatára a Törvényszék az eljárási szabályzatának 28. cikke alapján úgy határozott, hogy a jelen ügyet kibővített ítélkező testület elé utalja.

64 2019. augusztus 16-án a Törvényszék az eljárási szabályzat 89. cikke szerinti pervezető intézkedések keretében írásbeli kérdéseket intézett a felekhez. Az utóbbiak az előírt határidőn belül válaszoltak.

65 A Törvényszék a 2019. szeptember 13-i tárgyaláson meghallgatta a felek szóbeli előadásait és az általa feltett kérdésekre adott válaszaikat.

66 2020. július 31-i végzésével a Törvényszék (kibővített negyedik tanács), mivel úgy ítélte meg, hogy az ügy körülményei nincsenek kellően feltárva, és hogy fel kell hívni a feleket arra, hogy tegyék meg észrevételeiket egy olyan érvvel kapcsolatban, amelyet nem vitattak meg, az eljárási szabályzat 113. cikke alapján elrendelte az eljárás szóbeli szakaszának újbóli megnyitását.

67 A felek az előírt határidőn belül válaszoltak a Törvényszék által 2020. augusztus 4-én feltett több kérdésre, majd benyújtották az egymás válaszaira vonatkozó észrevételeiket.

68 2020. november 6-i határozatával a Törvényszék az eljárás szóbeli szakaszát újból lezárta.

69 2021. január 28-i végzésével a Törvényszék (kibővített negyedik tanács), mivel ismét úgy ítélte meg, hogy az ügy körülményei nincsenek kellően feltárva, és hogy fel kell hívni a feleket arra, hogy tegyék meg észrevételeiket egy olyan érvvel kapcsolatban, amelyet nem vitattak meg, az eljárási szabályzat 113. cikke alapján elrendelte az eljárás szóbeli szakaszának újbóli megnyitását.

70 A Bizottság az előírt határidőn belül válaszolt a Törvényszék által 2021. január 29-én és március 16-án feltett több kérdésre. Ezt követően a Törvényszék felhívására a felperes benyújtotta az e válaszokra vonatkozó észrevételeit.

71 2021. május 25-i határozatával a Törvényszék az eljárás szóbeli szakaszát újból lezárta.

[1] A jelen ítéletnek csak azok a pontjai kerülnek ismertetésre, amelyek közzétételét a Törvényszék hasznosnak tartja.

72 A felperes azt kéri, hogy a Törvényszék:

– egészben vagy részben semmisítse meg a megtámadott határozatot, amennyiben az őt érinti;

– ezenkívül, illetve másodlagosan törölje a megtámadott határozatban vele szemben kiszabott bírságot, illetve csökkentse annak összegét;

– kötelezze a Bizottságot a költségek viselésére.

73 A Bizottság lényegében azt kéri, hogy a Törvényszék:

– a keresetet utasítsa el;

– módosítsa a felperessel szemben kiszabott bírság összegét úgy, hogy vonja vissza tőle a 15%-os általános csökkentésben való részesülést abban az esetben, ha a Törvényszék úgy ítéli meg, hogy a befelé irányuló árufuvarozási szolgáltatások értékesítéséből eredő forgalmat nem lehet az eladások értékébe beszámítani;

– kötelezze a felperest a költségek viselésére.

III. A jogkérdésről

[omissis]

A. A megsemmisítés iránti kérelmekről

[omissis]

1. Az első, az indokolás hibájára vagy elégtelenségére alapított jogalapról, mivel a megtámadott határozat a 2010. november 9-i határozattal összeegyeztethetetlen jogi értékelésen alapul, amelyet jogerősnek tekint

201 A felperes arra hivatkozik, hogy a megtámadott határozat hibás, illetve – másodlagosan – elégtelen indokolást tartalmaz, mivel az indokolásában leírt és a rendelkező részében megállapított jogsértés – különösen az elkövetők számára és kilétére tekintettel – nem egyeztethető össze a 2010. november 9-i határozatban megállapított és a megtámadott határozatban jogerősen megállapítottnak tekintett jogsértéssel. Ebből következik, hogy sem az ezt követően kártérítési keresetet elbíráló nemzeti bíróság, sem az eljárás alá vont fuvarozók nem tudják megállapítani, hogy a kártérítési kérelmekre vonatkozóan milyen következtetéseket kell levonni a megtámadott határozatból.

202 A Bizottság vitatja a felperes érvelését.

203 Előzetesen rá kell mutatni arra, hogy a felperes elsődlegesen olyan hibára hivatkozik, amely szerinte téves jogalkalmazást jelent. Márpedig az ezen állítás alapjául szolgáló érvelés teljes egészében arra vonatkozik, hogy állítólag következetlenségek, illetve ellentmondások jellemzik a Bizottság azon döntését, hogy a 2010. november 9-i határozatban és a megtámadott határozatban tett megállapításokat kombinálja. Így meg kell állapítani, hogy a felperes érvelése valójában az

indokolás ellentmondásosságán alapul, amit egyébként az is alátámaszt, hogy a felperes azt állítja – az állítólagos téves jogalkalmazás bizonyítása érdekében –, hogy „[a]z, hogy a Bizottság egy és ugyanazon féllel szemben két, egymásnak ellentmondó, jogsértést megállapító határozatot tartott fenn, az Unió jogrendjében elfogadhatatlan zavart fog okozni”, ez pedig sérti azon követelményt, miszerint „biztosítani kell, hogy az uniós jogot alkalmazó nemzeti bíróságok […] a Bizottság világos és egyértelmű megállapításaira tudjanak támaszkodni”. Ebből következik, hogy a jelen jogalapot úgy kell tekinteni, hogy az csak az indokolási kötelezettség megsértésén alapul.

204 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a jogi aktus indokolásának logikusnak kell lennie, és különösen nem tartalmazhat olyan belső ellentmondást, amely megakadályozza e jogi aktus indokainak megfelelő megértését (lásd ebben az értelemben: 2011. szeptember 29-i Elf Aquitaine kontra Bizottság ítélet, C-521/09 P, EU:C:2011:620, 151. pont).

205 Az ítélkezési gyakorlat szerint valamely határozat indokolásának ellentmondásos jellege azonban csak akkor érinti e határozat érvényességét, ha a jogi aktus címzettje egészben vagy részben nem tudja megismerni a határozat valódi indokait, és ennélfogva a jogi aktus rendelkező része egészben vagy részben nélkülözi a jogi alátámasztást (1995. január 24-i Tremblay és társai kontra Bizottság ítélet, T-5/93, EU:T:1995:12, 42. pont; 2000. március 30-i Kish Glass kontra Bizottság ítélet, T-65/96, EU:T:2000:93, 85. pont).

206 A jelen ügyben, amint az a megtámadott határozat (9), (11), (1091) és (1092) preambulumbekezdéséből kitűnik, a felperes vonatkozásában a rendelkező részben a jogsértéssel kapcsolatban tett megállapítások a 2010. november 9-i határozat azon részeire korlátozódnak, amelyeket a Törvényszék a 2015. december 16-i British Airways kontra Bizottság ítéletben (T-48/11, nem tették közzé, EU:T:2015:988) megsemmisített. E határozat többi része, mivel azokat a felperes nem vitatta, jogerőssé vált.

207 Így a Bizottság a megtámadott határozatban megfelelően kifejtette, hogy miért vette figyelembe a 2010. november 9-i határozat rendelkező részét a felperest érintő részében, és következésképpen miért szűkítette le a felperes vonatkozásában a jogsértéssel kapcsolatban tett új megállapítások körét.

208 Kétségtelen, hogy – amint arra a felperes rámutat – a Bizottság által követett megközelítés az ő vonatkozásában a jogsértésekkel kapcsolatban tett olyan megállapítások egyidejű fennállásához vezet, amelyek eltérnek egymástól többek között amiatt, hogy a jogsértések elkövetői nem teljesen ugyanazok. Így az egységes és folyamatos jogsértés azon alkotóelemeit, amelyek az EGT-n belüli útvonalakra, az EGT Unión kívüli része és harmadik országok közötti útvonalakra, valamint az Unió és Svájc közötti útvonalakra vonatkoznak, a Bizottság a megtámadott határozatban több olyan fuvarozónak betudta, amelyeknek e magatartásokat a 2010. november 9-i határozatban nem tudta be.

209 Ebből azonban nem következik olyan ellentmondás, amely akadályozná a megtámadott határozat megfelelő megértését. Ez a helyzet ugyanis egyrészt csak a jogorvoslati rendszer eredménye, amely rendszer keretében a jogszerűségről határozó bíróság – a kereseten túlterjedő határozathozatal tilalma miatt – nem rendelhet el a felperes által kért megsemmisítést meghaladó terjedelmű megsemmisítést, másrészt azon körülményből ered, hogy a felperes csak a 2010. november 9-i határozat részleges megsemmisítését kérte.

210 Amennyiben a felperes arra hivatkozik, hogy a 2010. november 9-i határozatnak csupán az őt érintő részében történő megsemmisítése ellenére a Bizottságnak a 2015. december 16-i British Airways kontra Bizottság ítéletből (T-48/11, nem tették közzé, EU:T:2015:988) le kellett volna vonnia a következtetéseket, és az említett határozatot vissza kellett volna vonnia, meg kell állapítani, hogy a felperes érvelése összemosódik a második jogalapjának alátámasztása érdekében kifejtett érveléssel. Ennélfogva a Törvényszék ezen érvelést ennek keretében vizsgálja majd meg.

211 A fentiekre figyelemmel a jelen jogalapot el kell utasítani.

2. A második, az EUMSZ 266. cikk megsértésére alapított jogalapról

212 A felperes azt állítja, hogy a Bizottság megsértette az EUMSZ 266. cikk alapján őt terhelő azon kötelezettséget, hogy egy korábbi bírósági határozatból levonjon minden hasznos következtetést, következésképpen pedig meg kell semmisíteni a megtámadott határozatot, vagy legalábbis annak rendelkező része 3. cikkének e) pontját.

213 A felperes többek között azt kifogásolja, hogy a Bizottság, amikor vele szemben bírságot szabott ki, a 2010. november 9-i határozatban foglalt megállapításokra támaszkodott, noha a Törvényszék a 2015. december 16-i British Airways kontra Bizottság ítéletben (T-48/11, nem tették közzé, EU:T:2015:988) megállapította, hogy azok alapvetően tévesek.

214 A Bizottság vitatja a felperes érvelését.

215 Az EUMSZ 266. cikk értelmében az az intézmény, amelynek jogi aktusát megsemmisítették, köteles megtenni a megsemmisítést kimondó ítéletben foglaltak teljesítéséhez szükséges intézkedéseket. E kötelezettség csak azon korlátok között értendő, amelyek a megsemmisítést kimondó ítélet végrehajtásának biztosításához szükségesek (2007. november 29-i Olaszország kontra Bizottság ítélet, C-417/06 P, nem tették közzé, EU:C:2007:733, 52. pont).

216 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a megsemmisítést kimondó ítéletnek való megfelelés és ezen ítélet teljes mértékben való végrehajtása érdekében az érintett intézmény nemcsak az ítélet rendelkező részét köteles tiszteletben tartani, hanem az ítélethez vezető és annak szükséges alátámasztását képező indokokat is, mivel ezek nélkül nem lehet megállapítani a rendelkező részben foglaltak pontos értelmét (1988. április 26-i Asteris és társai kontra Bizottság ítélet, 97/86, 99/86, 193/86 és 215/86, EU:C:1988:199, 27. pont; 2003. március 6-i Interporc kontra Bizottság ítélet, C-41/00 P, EU:C:2003:125, 29. pont).

217 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy – amint az már a fenti 184. pontból is kitűnik – az uniós bíróság által megállapított jogellenesség konkrét okaira rámutató indokolás figyelembevételének célja csupán a rendelkező részben kimondottak pontos értelmének meghatározása (1999. szeptember 14-i Bizottság kontra AssiDomän Kraft Products és társai ítélet, C-310/97 P, EU:C:1999:407, 55. pont).

218 Így a megsemmisítést kimondó ítélet indokolásának kötelező ereje nem alkalmazható olyan személyekre, akik nem vettek részt az eljárásban, és akikre nézve ennélfogva az ítélet nem mondhatott ki semmit (1999. szeptember 14-i Bizottság kontra AssiDomän Kraft Products és társai ítélet, C-310/97 P, EU:C:1999:407, 55. pont). Ugyanez vonatkozik a valamely személyt érintő jogi aktus azon részeire is, amelyeket nem terjesztettek felülvizsgálat céljából az uniós

bíróság elé, és amelyeket az uniós bíróság ennélfogva nem semmisíthet meg, és amelyek ennélfogva e személlyel szemben jogerőssé válnak (lásd ebben az értelemben: 2017. november 14-i British Airways kontra Bizottság ítélet, C-122/16 P, EU:C:2017:861, 85. pont).

219 A jelen ügyben a Törvényszék a 2015. december 16-i British Airways kontra Bizottság ítélet (T-48/11, nem tették közzé, EU:T:2015:988) 88. és 89. pontjában úgy ítélte meg, hogy a felperes által a 2010. november 9-i határozattal szemben indított kereset csak annak részleges megsemmisítésére irányul, és hogy a kereseten túlterjedő határozathozatal tilalma miatt az általa kimondott megsemmisítés nem haladhatja meg a felperes által kért megsemmisítést. Következésképpen a Törvényszék úgy határozott, hogy a felperes kereseti kérelmeinek korlátai között semmisíti meg a vitatott határozatot. A Bíróság az említett ítélettel szemben benyújtott fellebbezést elutasította, és így lényegében helybenhagyta a Törvényszék erre vonatkozó megállapítását és következtetéseit (2017. november 14-i British Airways kontra Bizottság ítélet, C-122/16 P, EU:C:2017:861).

220 Így, bár igaz, hogy a 2015. december 16-i British Airways kontra Bizottság ítélet (T-48/11, nem tették közzé, EU:T:2015:988) indokolása a 2010. november 9-i határozat egészét érintő jogellenesség megállapítására irányult annyiban, amennyiben a határozat a felperesre vonatkozott (lásd a fenti 16. pontot), mindazonáltal a Törvényszék a rendelkező rész hatályát megfelelően körülírta a felperes által a jogvita tekintetében a kereseti kérelmeiben meghatározott korlátokkal összhangban (lásd ebben az értelemben: 2017. november 14-i British Airways kontra Bizottság ítélet, C-122/16 P, EU:C:2017:861, 91. és 92. pont).

221 Márpedig a fenti 218. pontban felidézett ítélkezési gyakorlatnak megfelelően az indokolás kötelező ereje, amelyet a Bizottság adott esetben köteles volt figyelembe venni a 2015. december 16-i British Airways kontra Bizottság ítélet (T-48/11, nem tették közzé, EU:T:2015:988) végrehajtásának időpontjában, nem volt alkalmazandó a 2010. november 9-i határozat azon részeire, amelyeket nem terjesztettek felülvizsgálat céljából a Törvényszék elé, és amelyek ennélfogva nem tartozhattak az említett ítélet rendelkező részének hatálya alá.

222 Ebből következik, hogy a Bizottság nem sértette meg az EUMSZ 266. cikket, amikor a megtámadott határozatban a 2010. november 9-i határozatban foglalt, jogsértésre vonatkozó azon megállapításokra támaszkodott, amelyeket a 2015. december 16-i British Airways kontra Bizottság ítélet (T-48/11, nem tették közzé, EU:T:2015:988) rendelkező része nem kérdőjelezett meg, és amelyek ennélfogva jogerőssé váltak.

223 Ennélfogva a jelen jogalapot el kell utasítani.

3. A harmadik, a bírság összegének elégtelen indokolásával és/vagy a Bizottság olyan bírság kiszabására vonatkozó hatáskörének hiányával kapcsolatos téves jogalkalmazásra és/vagy lényeges eljárási szabály megsértésére alapított jogalapról, amely bírság nem kizárólag a megtámadott határozatban foglalt, jogsértésre vonatkozó megállapításokon alapul

224 A felperes előadja, hogy a Bizottság hibát követett el, lényeges eljárási szabályt sértett, és túllépte hatáskörét, amikor ugyanolyan összegű bírságot szabott ki vele szemben, mint amelyet a 2010. november 9-i határozatban szabott ki. A Bizottság ugyanis arra támaszkodott, hogy az új bírság nem csupán az egységes és folyamatos jogsértés azon néhány (a megtámadott határozat 1. cikkében azonosított) aspektusára vonatkozik, amelyben a felperes részt vett, hanem a 2010. november 9-i határozatban szereplő, „jogerőssé vált” szempontokon is alapul (a megtámadott határozat 3. cikke).

225 Márpedig először is a megtámadott határozat elfogadásának időpontjában a 2010. november 9-i határozatban szereplő egyetlen megállapítás sem „vált jogerőssé” vele szemben, mivel a 2015. december 16-i British Airways kontra Bizottság ítélettel (T-48/11, nem tették közzé, EU:T:2015:988) szemben benyújtott fellebbezés elbírálása még folyamatban volt.

226 Másodszor, a Törvényszék azért törölte a felperessel szemben a 2010. november 9-i határozatban kiszabott bírságot, mert úgy ítélte meg, hogy az említett határozat alapvető ellentmondásokat tartalmaz. Ez azt jelenti, hogy a 2010. november 9-i határozatban foglalt valamennyi megállapítást meg kellett volna semmisíteni, ha a Törvényszék úgy ítélte volna meg, hogy nem köti a *ne ultra petita* elve. Ennélfogva a felperes szempontjából az, hogy a Törvényszék a felperes vonatkozásában nem semmisítette meg teljes egészében 2010. november 9-i határozat 1–4. cikkét, nem jelenti azt, hogy a Bizottság később ugyanazon bírság kiszabása érdekében anélkül támaszkodhatott e rendelkezésekre, hogy az azokból eredő megállapításokat alátámasztó további indokolást nyújtott volna.

227 Harmadszor a felperes azt állítja, hogy a Bizottság megközelítése megakadályozta őt abban, hogy megértse a megtámadott határozatban a bírság összegével kapcsolatban adott indokolást, mivel a neki betudott jogsértés terjedelmével kapcsolatban bizonytalanság áll fenn.

228 Negyedszer a Bizottságnak nem volt hatásköre arra, hogy a megtámadott határozatban olyan bírságot szabjon ki, amely nem kizárólag az e határozatban a jogsértéssel kapcsolatban tett megállapításokon alapul.

229 A Bizottság vitatja a felperes érvelését.

230 Meg kell jegyezni, hogy a jelen jogalap négy kifogás köré szerveződik, amelyeket egymást követően kell megvizsgálni.

231 Először is, ami a Bizottság által azzal kapcsolatban elkövetett állítólagos hibát illeti, hogy a megtámadott határozat elfogadásának időpontjában jogerősnek tekintette a 2010. november 9-i határozatban szereplő azon megállapításokat, amelyekre a felperessel szembeni bírságkiszabás során támaszkodott, meg kell állapítani, hogy e hiba – még ha bizonyítást is nyer – nem lenne hatással a megtámadott határozat jogszerűségére, mivel e határozat indokolásának mellékes részét érinti.

232 Az uniós intézmények jogi aktusait ugyanis főszabály szerint megilleti a jogszerűség vélelme, és ennélfogva mindaddig joghatásokat váltanak ki, amíg azokat vissza nem vonják, megsemmisítés iránti kereset alapján meg nem semmisítik, illetve előzetes döntéshozatal iránti kérelem vagy jogellenességi kifogás következtében nem nyilvánítják érvénytelennek (2004. október 5-i Bizottság kontra Görögország ítélet, C-475/01, EU:C:2004:585, 18. pont).

233 Márpedig a 2010. november 9-i határozatban szereplő, szóban forgó megállapításokat a megtámadott határozat elfogadásának időpontjában nem semmisítették meg, nem vonták vissza, és nem is érvénytelenítették. Ennélfogva olyan joghatásokat váltottak ki, amelyekre a Bizottság érvényesen hivatkozhatott, függetlenül attól a kérdéstől, hogy azok ezenkívül jogerősek-e.

234 Ezenkívül rá kell mutatni arra, hogy az Európai Unió Bírósága alapokmánya 60. cikkének (1) bekezdése értelmében a Törvényszék ítélete elleni fellebbezésnek főszabály szerint nincs felfüggesztő hatálya (2016. július 7-i Bizottság kontra Bilbaína de Alquitranes és társai végzés, C-691/15 P-R, nem tették közzé, EU:C:2016:597, 16. pont). Így a felperes által benyújtott

fellebbezés nem akadályozta meg a Bizottságot abban, hogy az EUMSZ 266. cikknek megfelelően teljesítse a 2015. december 16-i British Airways kontra Bizottság ítéletben (T-48/11, nem tették közzé, EU:T:2015:988) foglaltakat.

235 Mindenesetre a felperes által a 2015. december 16-i British Airways kontra Bizottság ítélettel (T-48/11, nem tették közzé, EU:T:2015:988) szemben benyújtott fellebbezés nem terjeszthette ki a felperes által a Törvényszék elé terjesztett, részleges megsemmisítés iránti kérelmek hatályát, mivel a Bíróság eljárási szabályzata 170. cikke (1) bekezdésének megfelelően „[a] fellebbezésben foglalt kérelmeknek […] arra kell irányulniuk, hogy egészben vagy részben adjanak helyt az első fokon előterjesztett kérelmeknek; új kérelmeket nem lehet előterjeszteni”.

236 A 2010. november 9-i határozat szóban forgó megállapításai, mivel azokat nem vitatták a Törvényszék előtt, és azokat kizárólag a fellebbezés szakaszában sem lehet vitatni, az EUMSZ 263. cikkben előírt keresetindítási határidő lejártának időpontjában tehát jogerőre emelkedtek a felperessel szemben (lásd ebben az értelemben: 2017. november 14-i British Airways kontra Bizottság ítélet, C-122/16 P, EU:C:2017:861, 98. pont). Márpedig ezen időpont jóval megelőzi a megtámadott határozat elfogadásának időpontját.

237 Másodszor, azzal kapcsolatban, hogy a Bizottság állítólag elmulasztotta megindokolni azt, hogy a megtámadott határozatban miért használta fel a 2010. november 9-i határozatban szereplő nem vitatott megállapításokat, meg kell állapítani, hogy e kifogásnak – amint az a fenti 206. és 207. pontból kitűnik – nincs ténybeli alapja.

238 Feltételezve, hogy a felperes e kifogással azt kívánja vitatni, hogy a 2015. december 16-i British Airways kontra Bizottság ítéletben (T-48/11, nem tették közzé, EU:T:2015:988) foglaltakra tekintettel jogszerű-e az, hogy a megtámadott határozat a 2010. november 9-i határozat nem vitatott megállapításaira hivatkozik, e kifogást mint megalapozatlant el kell utasítani, mivel az figyelmen kívül hagyja, hogy – a fenti 221. pontban kimondottaknak megfelelően – az említett ítélet indokolása a jogvita tárgyát nem képező megállapításokat illetően kötelező erejű.

239 Harmadszor, ami az arra alapított kifogást illeti, hogy a felperessel szemben kiszabott bírság indokolása a neki betudott jogsértés terjedelmét érintő bizonytalanságokra figyelemmel elégtelen, a Törvényszék a fenti 209. pontban már megállapította, hogy ezen állítólagos bizonytalanságok a jogorvoslati rendszerből, és azon körülményből erednek, hogy a felperes csak a 2010. november 9-i határozat részleges megsemmisítését kérte. Ezen igazolást a megtámadott határozat tartalmazza (lásd a fenti 206. és 207. pontot).

240 Ezenkívül emlékeztetni kell arra, hogy az indokolást a szóban forgó jogi aktus jellegéhez kell igazítani, és abból világosan és egyértelműen ki kell tűnnie a jogi aktust meghozó intézmény érvelésének oly módon, hogy az érdekeltek megismerhessék a meghozott intézkedés indokait, a hatáskörrel rendelkező bíróság pedig gyakorolhassa felülvizsgálati jogkörét (lásd ebben az értelemben: 2011. szeptember 29-i Elf Aquitaine kontra Bizottság ítélet, C-521/09 P, EU:C:2011:620, 147. pont).

241 Az indokolási kötelezettség tiszteletben tartását az ügy körülményeire, így többek között a jogi aktus tartalmára, a hivatkozott indokok jellegére, valamint a címzettek, illetve a jogi aktus által az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdése értelmében érintett más személyek magyarázathoz jutás iránti érdekére figyelemmel kell értékelni. Nem követelmény, hogy az indokolás az összes releváns ténybeli és jogi elemre kitérjen, mivel azt a kérdést, hogy egy jogi aktus indokolása megfelel-e az EUMSZ 296. cikkben és a Charta 41. cikke (2) bekezdésének c) pontjában foglalt

követelményeknek, nemcsak szövegére, hanem összefüggéseire, valamint az adott tárgyra vonatkozó jogszabályok összességére is figyelemmel kell megvizsgálni (2011. szeptember 29-i Elf Aquitaine kontra Bizottság ítélet, C-521/09 P, EU:C:2011:620, 150. pont; 2016. december 13-i Printeos és társai kontra Bizottság ítélet, T-95/15, EU:T:2016:722, 45. pont).

242 Márpedig meg kell jegyezni, hogy a jelen ügyben pusztán az a körülmény, hogy a megtámadott határozat a jogsértés bizonyos alkotóelemeiért való felelősséget több résztvevőnek tudja be, mint ahogyan a 2010. november 9-i határozat ugyanezen jogsértő magatartások vonatkozásában tette, a felperes állításával ellentétben nem igényel további magyarázatot, mivel nem olyan tényezőről van szó, amelyet a Bizottság a bírság kiszámításakor figyelembe vett.

243 E tekintetben kétségtelen, hogy a felpereshez hasonlóan ki kell emelni, hogy a Bizottság a megtámadott határozat (1209) preambulumbekezdésében az eljárás alá vont fuvarozók világszintű összesített piaci részesedését az egységes és folyamatos jogsértés súlyának meghatározása szempontjából releváns egyéb tényezők mellett vizsgálta. Ezenkívül a megtámadott határozat (1212) preambulumbekezdéséből – a Bizottság állításával ellentétben – nem tűnik ki, hogy a Bizottság nem vette volna figyelembe e piaci részesedést. A Bizottság az említett preambulumbekezdésben csupán jelezte, hogy figyelembe vette „különösen a jogsértés jellegét és földrajzi kiterjedését”.

244 Ezzel szemben az egységes és folyamatos jogsértés súlyára vonatkozó, a megtámadott határozat (1198)–(1212) preambulumbekezdésében szereplő fejtegetések összességéből kitűnik, hogy a Bizottság a Bíróság ítélkezési gyakorlatának megfelelően (lásd ebben az értelemben: 2017. január 26-i Roca kontra Bizottság ítélet, C-638/13 P, EU:C:2017:53, 67. pont) átfogóan értékelte a különböző releváns tényezőket, anélkül hogy figyelembe vette volna az egységes és folyamatos jogsértés egyes tárgyi vagy földrajzi alkotóelemeinek esetleges sajátosságait, illetve ebben a szakaszban az eljárás alá vont fuvarozók eltérő mértékű részvételét. A kiegészítő összeget szintén ezen átfogó értékelés alapján határozta meg, amint ez a megtámadott határozat (1219) preambulumbekezdéséből kitűnik. Márpedig az említett átfogó értékelés keretében a fenti 242. pontban említett különbségek nem voltak olyan jellegűek, hogy arra kötelezték volna a Bizottságot, hogy a felperessel szemben kiszabott bírság megfelelő megértése érdekében kiegészítő érvelést adjon elő.

245 Ami a felperesnek a Törvényszék írásbeli kérdésére válaszul megfogalmazott azon érvét illeti, miszerint általánosságban az, hogy a 2010. november 9-i határozatban vele szemben megállapított bizonyos jogsértő magatartásokban résztvevők száma alacsonyabb volt, mint e résztvevőknek a megtámadott határozatban megállapított száma, azt indokolja, hogy a felperes részesüljön bírságcsökkentésben, meg kell állapítani, hogy ezen érv nem az indokolás elégtelenségére, hanem a megtámadott határozat érdemi jogszerűségére vonatkozik. Ezen állítást mindemellett semmi nem támasztja alá.

246 A fentiekből következik, hogy a megtámadott határozatban a 2010. november 9-i határozatban szereplő, a felperes által nem vitatott, jogsértésre vonatkozó megállapításokra való hivatkozás nem kötelezte a Bizottságot arra, hogy a bírság összege indokolásának szakaszában további indokolást adjon.

247 Negyedszer nem lehet helyt adni az arra alapított kifogásnak sem, hogy a Bizottság nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy olyan bírságot szabjon ki, amely nem kizárólag a megtámadott határozatban tett, jogsértésre vonatkozó megállapításokon alapul.

248 Az 1/2003 rendelet 23. cikke (2) bekezdésének a) pontja értelmében a Bizottság határozattal bírságot szabhat ki a vállalkozásokra és vállalkozások társulásaira, amennyiben azok szándékosan vagy gondatlanul megsértik az EUMSZ 101. vagy EUMSZ 102. cikkben foglalt rendelkezéseket.

249 Egyébiránt az uniós bíróság már kimondta, hogy a Bizottság azon jogköre, hogy meghatározott aktust fogadjon el, szükségszerűen magában foglalja az ezen aktus módosítására vonatkozó jogkört is, feltéve hogy ezen intézmény tiszteletben tartja a hatáskörének gyakorlására vonatkozó rendelkezéseket, valamint az e tekintetben előírt formát és eljárást (2014. december 9-i Lucchini kontra Bizottság ítélet, T-91/10, EU:T:2014:1033, 108. pont). Konkrétan valamely meghatározott jogi aktus részleges megsemmisítése esetén e jogkörnek magában kell foglalnia egy új, a jogi aktus jogerőssé vált részeit adott esetben kiegészítő határozat elfogadására vonatkozó jogkört is.

250 A jelen ügyben mindenekelőtt rá kell mutatni arra, hogy a jogsértésre vonatkozóan a 2010. november 9-i határozatban tett vitatott megállapításokat ugyanazon eljárás keretében fogadták el, mint amely eljárás – ugyanazon kifogásközlést követően – a megtámadott határozat elfogadásához vezetett.

251 Továbbá meg kell állapítani, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban magyarázatot adott arra, hogy miért vette figyelembe a 2010. november 9-i határozat rendelkező részét a felperest érintő részében, és következésképpen miért szűkítette le a jogsértéssel kapcsolatban a felperessel szemben tett új megállapítások körét (lásd a fenti 206. és 207. pontot).

252 Végül, amint arra a megtámadott határozat (9) és (11) preambulumbekezdése emlékeztet, a 2015. december 16-i British Airways kontra Bizottság ítélet (T-48/11, nem tették közzé, EU:T:2015:988) megsemmisítette a 2010. november 9-i határozatot többek között annyiban, amennyiben az a felperessel szemben bírságot szabott ki, aminek következtében a Bizottság az említett ítélet végrehajtása érdekében a megtámadott határozat keretében újból elfogadta azon rendelkezést, amelyben a felperessel szemben az egységes és folyamatos jogsértésben való részvétele miatt bírságot szabott ki.

253 A fentiekre tekintettel meg kell állapítani, hogy a Bizottság a hatáskörének keretein belül járt el.

[omissis]

4. A nyolcadik, a Bizottság által az engedékenységi politika alapján a felperesnek nyújtott csökkentés kiszámítása során elkövetett hibákra alapított jogalapról

407 A nyolcadik jogalap keretében a felperes először is azt állítja, hogy a Bizottság tévesen alkalmazta a jogot, amikor úgy ítélte meg, hogy a 2006. február 27-i engedékenység iránti kérelme nem képvisel „jelentős hozzáadott értéket”, mivel csupán megerősít olyan információkat, amelyeket a Bizottság a Lufthansától már megkapott.

408 Másodszor a felperes előadja, hogy olyan új bizonyítékokat terjesztett elő, amelyek alátámasztják a több más fuvarozót érintő megállapodások fennállását, és amelyeket a Bizottság a megtámadott határozatban felhasznált, de amelyek jelentőségét csökkenteni próbálja azáltal, hogy – tévesen – az állítja, hogy azok már nyilvánosak voltak.

409 Harmadszor a felperes azt állítja, hogy olyan bizonyítékokat nyújtott be, amelyek legalábbis lehetővé tették a megállapított jogsértés terjedelmének és időtartamának bizonyítását.

410 Negyedszer a felperes úgy érvel, hogy egyszerre téves és nem releváns a Bizottság azon megállapítása, miszerint az engedékenység iránti kérelme keretében tett nyilatkozatai kitérő jellegűek, illetve kevéssé egyértelműek voltak.

411 Ötödször a felperes azt állítja, hogy méltánytalan bánásmódban részesült a többi engedékenységet kérelmezővel szemben, akik jelentősebb csökkentésben részesültek, noha a Bizottság egyeseket a megtámadott határozatban a nyilatkozatuk bizonyító erejével kapcsolatban ugyanolyan kritikával illetett, mint a felperest, mások pedig – az Air Kanadához hasonlóan – nem tanúsítottak együttműködő magatartást.

412 A Bizottság vitatja a felperes érvelését.

413 A 2002. évi engedékenységi közlemény 20. pontja szerint „[a]zok a vállalkozások, amelyek nem felelnek meg a [bírságmentesség] feltételeinek, jogosultak lehetnek annak a bírságnak a csökkentésére, amelyet egyébként kiszabtak volna” velük szemben.

414 A 2002. évi engedékenységi közlemény 21. pontja úgy rendelkezik, hogy „[a]nnak érdekében, hogy [az említett közlemény 20. pontja szerinti bírságcsökkentésre] jogosultságot szerezzen, a vállalkozásnak a Bizottság rendelkezésére kell bocsátania a feltehető jogsértésre vonatkozó olyan bizonyítékait, amelyek jelentős hozzáadott értéket képviselnek a Bizottságnak már rendelkezésére álló bizonyítékok értékéhez képest, és véget kell vetnie a feltehető jogsértésben való részvételének nem később, mint a bizonyíték benyújtása időpontjában”.

415 A 2002. évi engedékenységi közlemény 22. pontja a következőképpen határozza meg a hozzáadott érték fogalmát:

„A »hozzáadott érték« fogalma arra vonatkozik, hogy a benyújtott bizonyíték jellege és/vagy részletessége folytán mennyiben segíti a Bizottságot a kérdéses tényállás bizonyításában. Ennek mérlegelésében a Bizottság általában azokat az írásos bizonyítékokat, amelyek abból az időszakból származnak, mint a bizonyítandó tényállás, értékesebbnek tekinti, mint a később keletkezett bizonyítékokat. Ehhez hasonlóan a kérdéses tényállással kapcsolatos közvetlen bizonyítékokat általában nagyobb értékűnek tekinti, mint a közvetett vonatkozásúakat.”

416 A 2002. évi engedékenységi közlemény 23. pontja b) alpontjának első bekezdése a bírságcsökkentés három tartományáról rendelkezik. Az említett közlemény 21. pontjában megállapított feltételnek megfelelő első vállalkozás a bírság összegének 30–50%-os csökkentésére, a második vállalkozás a bírság összegének 20–30%-os csökkentésére jogosult, a további vállalkozások pedig a bírság összegének 20%-ig terjedő csökkentésére jogosultak.

417 A Bizottság széles mérlegelési mozgástérrel rendelkezik egy adott vállalkozás együttműködése minőségének és hasznosságának – különösen a többi vállalkozás közreműködéséhez viszonyítva történő – megítélése során (2007. május 10-i SGL Carbon kontra Bizottság ítélet, C-328/05 P, EU:C:2007:277, 88. pont; 2015. május 20-i Timab Industries és CFPR kontra Bizottság ítélet, T-456/10, EU:T:2015:296, 177. pont).

418 Egyébiránt az, hogy a Bizottság a rendelkezésére álló összes bizonyítékot felhasználja, tehát a felperes által az engedékenység iránti kérelmében közölt információkat is, még nem bizonyítja, hogy ezen információk jelentős hozzáadott értéket képviseltek azon bizonyítékokhoz képest,

amelyekkel a Bizottság már rendelkezett (lásd ebben az értelemben: 2011. július 13-i ThyssenKrupp Liften Ascenseurs kontra Bizottság ítélet, T-144/07, T-147/07–T-150/07 és T-154/07, EU:T:2011:364, 398. pont).

419 Végül az olyan nyilatkozat, amely bizonyos fokig csupán annak a nyilatkozatnak a megerősítésére korlátozódik, amellyel a Bizottság már rendelkezett, nem könnyíti meg jelentősen a Bizottság munkáját (lásd: 2011. május 17-i Elf Aquitaine kontra Bizottság ítélet, T-299/08, EU:T:2011:217, 343. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

420 A megtámadott határozat (1363)–(1371) preambulumbekezdésében a Bizottság úgy ítélte meg, hogy a felperes által 2006. február 27-én az engedékenység iránti kérelmének benyújtásakor szolgáltatott információk nem képviselnek „jelentős hozzáadott értéket”, ily módon meghiúsult az, hogy a felperest a 2002. évi engedékenységi közlemény 21. pontjában foglalt feltételnek megfelelő első vállalkozásnak lehessen tekinteni. A Bizottság csak a közigazgatási eljárás későbbi szakaszában, a felperes által később benyújtott bizonyítékok alapján állapította meg, hogy a felperes az e közlemény 21. pontjában foglalt feltételnek megfelelő kilencedik vállalkozás (lásd a megtámadott határozat (1381) preambulumbekezdését).

421 Így a Bizottság a megtámadott határozat (1364) preambulumbekezdésében megállapította, hogy a felperes által 2006. február 27-én benyújtott iratok „számos, a helyszíni vizsgálatokat követően a Bizottság által már ismert dokumentumból, néhány új, a Bizottság számára korlátozott értékű dokumentumból, valamint a vállalkozás olyan nyilatkozatából állnak, amely a kartellt és [a felperes] e kartellben való részvételét illetően kitérő jellegű és kevéssé egyértelmű”.

422 A Bizottság a megtámadott határozat (1365) preambulumbekezdésében ebből azt a következtetést vonta le, hogy azok „tehát nem képviselnek jelentős hozzáadott értéket, mivel sem az engedékenység iránti kérelem, sem pedig a 2006. február 27-én benyújtott dokumentumok nem szolgálnak a Bizottság számára jelentős további bizonyítékokkal az állítólagos jogsértésre vonatkozóan”.

423 Először is rá kell mutatni arra, hogy a felperes állításával ellentétben a Bizottság azt, hogy a felperes által 2006. február 27-én benyújtott dokumentumok nem képviselnek „jelentős hozzáadott értéket”, nem pusztán azzal az indokkal állapította meg, hogy azok csak megerősítették a már a birtokában lévő információkat. Így a Bizottság többek között megállapította, hogy a felperes által benyújtott számos dokumentum már a birtokában volt, különösen mivel azokat a felperes helyiségeiben lefolytatott helyszíni vizsgálat során már megtalálták (a megtámadott határozat (1370) preambulumbekezdése). A Bizottság azt is jelezte, hogy a felperes által közölt egyes dokumentumok nincsenek összefüggésben az egységes és folyamatos jogsértéssel (e határozat (1367) és (1370) preambulumbekezdése), illetve nem támasztják alá e jogsértés megvalósulását (az említett határozat (1367) preambulumbekezdése).

424 Másodszor, ami a felperes által benyújtott azon információkat illeti, amelyek szerinte a fenti 408. pontban említett megállapodások fennállását bizonyítják, ezen információkat *[bizalmas]*[2] tartalmazza. Ezen információkat a Bizottság *[bizalmas*] használta fel. A Bizottság ugyanakkor a megtámadott határozat (1370) preambulumbekezdésében *[bizalmas]* – anélkül, hogy azt a felperes vitatta volna – jelezte, hogy *[bizalmas*] e kapcsolatról már tudomással bírt.

[2] Kitakart bizalmas adatok.

425 Harmadszor, ami azokat a bizonyítékokat illeti, amelyek a felperes szerint lehetővé tették az egységes és folyamatos jogsértés terjedelmének és időtartamának kiterjesztését, azok *[bizalmas*] állnak. A Bizottság e bizonyítékokat *[bizalmas]* használta fel.

426 A megtámadott határozat (126) preambulumbekezdése így szól:

[bizalmas]

427 Márpedig a megtámadott határozat (124) és (125) preambulumbekezdéséből kitűnik, hogy a Bizottság *[bizalmas*] már rendelkezett a *[bizalmas*] kapcsolatokra vonatkozó információkkal.

428 Ezenkívül a megtámadott határozat (193) preambulumbekezdéséből kitűnik, hogy a Bizottság a felperes helyiségeiben lefolytatott helyszíni vizsgálat során beszerzett dokumentumoknak köszönhetően már rendelkezett *[bizalmas]* bizonyítékokkal.

429 Így egy belső elektronikus levélben *[bizalmas*].

430 Továbbá a megtámadott határozat (336) preambulumbekezdése a következőképpen szól:

[bizalmas]

431 A felperesnek a megtámadott határozat (336) preambulumbekezdésében összefoglalt nyilatkozatai alátámasztják a Lufthansa által az engedékenység iránti kérelmének benyújtásakor e tekintetben szolgáltatott, és a megtámadott határozat (124) és (125) preambulumbekezdésében összefoglalt információkat. *[bizalmas*]. Mindazonáltal meg kell állapítani, hogy a felperes által szolgáltatott és a (336) preambulumbekezdésben összefoglalt bizonyítékok vagy a Bizottság által indított eljárás keretében a vitatott tényállás megvalósulását követően tett nyilatkozatokból, vagy *[bizalmas*] közvetett bizonyítékokból álltak.

432 Negyedszer, ami a *[bizalmas*] Bizottság általi értékelését illeti, miszerint e nyilatkozat „a [vitatott] kartellt és [a felperes] e kartellben való részvételét illetően kitérő jellegű és kevéssé egyértelmű” (a megtámadott határozat (1364) preambulumbekezdése), rá kell mutatni arra, hogy a felperes nem vitatja, hogy *[bizalmas*] nem ismerte el kifejezetten a Lufthansával az üzemanyagpótdíjról folytatott információcseréjének versenyellenes jellegét. Márpedig az a tény, hogy a felperes nem ismeri el a versenyellenes magatartásban való részvételét, a szóbeli nyilatkozata hozzáadott értékének értékelésekor nem irreleváns.

433 A fentiek összességére tekintettel meg kell állapítani, hogy a Bizottság nem követett el hibát, amikor a már rendelkezésére álló bizonyítékokra és a felperes 2006. február 27-i engedékenység iránti kérelmének tartalmára tekintettel megállapította, hogy a felperes hozzájárulása nem képviselt a 2002. évi engedékenységi közlemény 21. pontja értelmében vett jelentős hozzáadott értéket.

[omissis]

A fenti indokok alapján

A TÖRVÉNYSZÉK (kibővített negyedik tanács)

a következőképpen határozott:

1) A Törvényszék az EUMSZ 101. cikk, az EGT-Megállapodás 53. cikke és az Európai Közösség és a Svájci Államszövetség között létrejött légi közlekedési megállapodás 8. cikke szerinti eljárásban (AT.39258 – „légi teherszállítás” ügy) 2017. március 17-én hozott C(2017) 1742 final bizottsági határozat 1. cikke (1) bekezdésének e) pontját, (2) bekezdésének e) pontját és (3) bekezdésének e) pontját megsemmisíti annyiban, amennyiben e cikk megállapítja, hogy a British Airways plc részt vett az egységes és folyamatos jogsértésnek a pótdíjak utáni jutalékfizetés megtagadásával kapcsolatos összetevőjében.

2) A Törvényszék a C(2017) 1742 final határozat 1. cikke (4) bekezdésének e) pontját megsemmisíti.

3) A Törvényszék a British Airwaysszel szemben a C(2017) 1742 final határozat 3. cikkének e) pontjában kiszabott bírság összegét 84 456 000 euróban állapítja meg.

4) A Törvényszék a keresetet az ezt meghaladó részében elutasítja.

5) Az Európai Bizottság viseli saját költségeit, valamint a British Airways költségeinek egyharmadát.

6) A British Airways viseli saját költségeinek kétharmadát.

Kanninen Schwarcz Iliopoulos

Spielmann Reine

Kihirdetve Luxembourgban, a 2022. március 30-i nyilvános ülésen.

Aláírások